

مِجَازُ السَّلَامِ

اثر خاتمہ احمد جودت

علم منطقین مکاتب ابتدائیدہ تدریس اولئمق اوزره تألیف اولئمش
بر رسالہ در فقط قالین حروف ایله طبع اولنان محللری متن
مقامندہ اولہرق مکاتب رشیدہ دخی اوقوتدیر یله بیلور .

طابع وصاحب لری : قره بت و قصبار

معارف نظارت جاییله سنک فی ۱۷ ذی انقعه سنه ۳۰۲ . تاریخلی
و ۵۳۰ نومرولی رخصتنامه سیله

ایکنجی دفعه اولہرق طبع اولئمشدر

اسْمَاءُ ابْنِ بَكْرٍ

(قره بت و قصبار) . طبعه سی - باب عالی جاده سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَقَالَتِهِمْ

معنايه موضوع اولان لفظك دلالتی اوج درلو
اولور که مطابقت . تضمن . التزام در
چونکه لفظك موضوع لهی اولان معنائك تمامنه دلالتی
مطابقت و جزئیه دلالتی تضمن در
مثلا او طه لفظنك درت دیوار ایله طاوانك مجموعنه
دلالتی مطابقت و بونلردن یالکز برینه دلالتی تضمن در
کذلک انسان لفظی حیوان ناطق یعنی ذی روح و صاحب
نطق معناسنه موضوع اولدیغندن حیوان ایله ناطقك
مجموعنه دلالتی مطابقت و ایکیسندن یالکز بریسنه
دلالتی تضمن در

لفظك معناسنه ذهنده لازم كلان خارج برشيئه دلالتى
التزامدر . ته كم ضرب لفظى التزاما ضارب ومضروب
دلالت ايلر زيرا ضرب بر آدمك ديكرينى اورمسى ديمك
اولديغندن ضربك معناسى تصور اولندقده بهمه حال
ضارب ومضروب دخى خاطره كلور

بر لفظك جزئيله معنای مطابقك جزئيه دلالت قصد
اولنماز ايسه مغرد دنيلاور وقصد اولنور سه مركب دنيلاور
مثلا انسان مفرددر زيرا بو لفظك مجموعى بالمطابقه
حيوان ناطقه دلالت ايدر يوحسه مثلا الفيله حيوانه
وديكبر بر حرفيله ناطقه دلالت ايتز

وقاطع الشجر مركبدر كه اجاج كسن ديمك اولوب
حالبو كه قاطع كسن وشجر اجاج معناسنه دلالت ايلر
وعبدالرحمن بر شخصه علم اولديغى صورتده مجموعنك
انجق اول شخصه دلالتى مراد اولمغله مفرددر اما
رحمانك قولى معناسى مراد اولور سه اول حالده مركب اولور.
مفردك معناسى تشخص ايدر سه جزئى دنيلاور واكر
تشخص ايتيوبده افراد كشيريه صادق وشامل اولور سه
كلى دنيلاور

ته كيم علملر يعنى زيد وعمرو وموسى وبكر واستانبول

وادرنه کبی بر شخصک یا خود بر شهرک نامی اولان اسملر
هپ جزئیدر

اسم اشارت لر دخی بوقبیلدندر نته کیم شوآدمه باق بو کتابی
کتور دینلده کده شوو بولفظلری کبی

اما انسان کلیدر زیرا ذی روح وناطق اولان هر فرده
انسان اطلاق اولنور وانسان مفهومی اول فردلر بیننده
مشترک اولور

کذلک شهر لفظی دخی کلیدر که استانبول وادرنه ومصر
کبی بیوک بلده لره هپ شهر دنیلور

بوراسنی بر مرتبه ده اوضاح ایدهلم شوپله که سن بر شیئی بیلدیکک
وقت ذهنکده اول شیئک صورتی حاصل اولور ایشته اول صورت
سنک ذهنکده بولندیغی جهتله علمدر وبوجهتدن قطع نظرله معلوم
ومفهومدر ومفهومک مجرد ذاته نظر ایله یعنی خارجدن بتون
بتون قطع نظر ایله عقل آنک خارجده افراد کثیره یه صدق وشمولنی
یعنی افراد کثیره نک آندء اشتراکینی تجویز ایلمز ایسه جزئیدر
وتجویز ایدر ایسه کلیدر

مثلا زید جزئی وانسان کلیدر زیرا زید نامنده کوروب بیلدیکمز
بر شخصک ذهنمزه حاصل اولان صورتی خارجده انجق اول شخصه
منطبق اولوب ذهنمز اول صورتده دیگر اشخاصک اشتراکینی تجویز
ایلمز اما انسان مفهومی تصور ایتدیکمزه ذهنمز خارجده افراد
کثیره نک اول مفهومده اشتراکینی تجویز ایلر

بالاده مذکور اولان ایضاحاتدن اکلاشدیغی اوزره هر مفهوم

کلینگ افراد ذهنیه سی غیر معدود و غیر محصور اولوب خارجه دخی
افراد غیر معدوده سی بولنور

اما بعضیسنک خارجه افرادی معدود و محصور اولور و بعضیسی
برفرده محصور اولوب بشقه افرادی بولنماز یا خود بولنه ماز و بعضیسنک
خارجده هیچ بر فردی بولنماز و یا خود بولنه ماز
مثلا انسانک خارجه افرادی غیر معدود و غیر محصور اولوب هر برینه
انسان دینلور

سیاره ایسه انسان کبی کلی اولدیغی حانده خارجه موجود اولان
افرادى معدود و محصوردر شویله که فلاسفه متقدمینه کوره یدی به
محصور اولوب سبعة سیاره دینلور و فلاسفه متأخرین صکره دن
دها ز یاده سیاره لر کشف ایتدیلر ایسه ده ینه جمله سی معدود و محصوردر
شمس دخی کوکب مضمی دیو تصور اولنوب افراد کثیره سنک
وجودی ممکن ایکن خارجه یا لکن بر فردی بولنور
واجب الوجود مفهومی دخی کلی ایسه ده الله تعالی حاضر تدرندن
بشقه بر فردینک وجودی ممکن اولدیغی برهان توحید ایله ثابت
اولور

وعنة ای یوزی انسان یوزینه بکزر بر بیوک قوش دیو تصور
ایتدیکم زده افراد کثیره سنک وجودی ممکن ایکن خارجه بر فردی
بولنماز

و شریک الباری مفهومی تصور ایدرکن بونک ایچون ذهنده افراد
کثیره فرض اولنوب حالبوکه بو افراد فرضیه دن هیچ برینک
خارجده وجودی ممکن دکدر

مفهوم کلی افرادنده متفاوت اولور ایسه کلی مشکک دینلور .
قرمزی کبی که افرادینک بعضیسی چوق قرمزی اولوب یکدیگره
دشمنتله قیومز یلقده سیان اولنلر

واکر مفهوم کلی افرادندہ متفاوت اولمز ایسہ کلیؑ مشواطیؑ دینلور .
انسان کبی کہ افرادینک کافہسی حیوان ناطق مفہومندہ سیاند رلر .
جزئی بعضاً اخص معناسندہ قوللانیلور کہ اعلمک تحتندہ مندرج
دیمک اولور وبوکا جزئی اصنافی دینلور

نتہ کیم انسان مفہومی جزئی حقیقی اولان فرد لرینہ نسبتہ کلی
اولدینگی خالدہ حیوانہ نسبتہ جزئی اولور حیوان دخی ذاتا کلی
اولدینگی خالدہ جسم نامیہ نسبتہ جزئی اولور
ہر لفظہ ایکی احتمال وارد بری لفظی مراد اولمقدر نتہ کیم کلدی
فعل ماضیدر دیدیکمزدہ مراد انجق کلدی لفظیدر .
دیگری لفظک معناسی مراد اولمقدر وجزئی ایسہ معناسی مدلولی
اولان شخصدن عبارتدر

اما کلی ایسہ آندہ ایکی احتمال وارد . شویلہ کہ یامفہومی مراد
اولور نتہ کیم انسان کلیدر دیدیکمزدہ مراد انجق حیوان ناطق مفہومیدر .
ویا خود مفہومک ماصدق علیہی اولان افرادی مراد اولور . نتہ کیم
انسان یرایجر دیدیکمزدہ انسانک افراد خارجیہسی مراد اولور .
لفظلرک معناری بینندہ نسب اربعہ یعنی مساوات . مبیانت . عموم
وخصوص مطلق . عموم وخصوص من وجہ ارانور

وہر ایکی مفہوم کلی بینندہ بحسب الصدق والحمل یعنی مفوملرک
ماصدق عایہلری اعتباریلہ بونسب اربعہ دن بری بولنور .
شویلہ کہ ایکی کلینک ہر بری دیگرک جمیع افرادینہ صادق وشامل
اولورسہ یکدیگرہ مساوی اولورلر .

ناطق ایلہ ضاحک کبی کہ ایکسی دخی انسانک اوصاف مخصوصہ سندن
اولوب ہر ناطق ضاصکدر وہر ضاحک ناطقدر دینلور .
واکر ایکی کلینک ہیچ بریسی دیگرک ہیچ بر فردینہ صادق وشامل
اولماز ایسہ یکدیگرہ مبین اولورلر .

انسان ایله آت کبی که هیچ برانسان ات دکدر و هیچ برات انسان دکدر

واکر ایکی کلینک یالکز بری دیکرک جیج افرادینه صادق وشامل اولورسه بینلرنده عموم وخصوص مطلق بولنور. یعنی بری مطلقاً اعم ودیکری مطلقاً اخص اولور .

مثلاً حیوان یعنی ذی روح مفهومی انسانه نسبتله مطلقاً اعم وانسان اکا نسبتله مطلقاً اخصدر زیرا هر انسان حیواندر . اما هر حیوان انسان اولیوب بلکه بعضیسی انسان وبعضیسی آت واینک وقوش کبی انسانک غیری اولان حیوانلردر .

واکر ایکی کلیدن هر بری دیکرک یالکز بعض افرادینه صادق وشامل اولورسه هر بری دیکرینه نسبتله من وجه اعم ومن وجه اخص اولور وشو حاله کوره بر ماده متصادق وایکی ماده متفارق اولمیری لازم کلور .

انسان ایله بیاض کبی که انسانلرک بعضیسی بیاضدر و بیاضلرک بعضیسی انساندر و بیاض انسانده اینکیسی دخی متصادف اولورلر و زنجی ایله لکلکده متفارق اولورلر که زنجی انساندر لکن بیاض دکدر ولکلک بیاضدر لکن انسان دکدر

جزئی ایله اکا شامل اولان کلی بیننده عموم وخصوص مطلق بولنور وهر جزئی کندویه شامل اولمیان کلییه مابین اولور وجزئیلر دائماً بربرینه مابیندر زیرا هیچ برشی کننیدن بشقه برشی اوله ماز

وبعضاً مفهوملر بیننده بونسب اربعه ماصدق علیه اعتباریله اولمیوب انجق بحسب التحقق یعنی ازمان واحواله کوره تحققلری اعتباریله ارانور . شویله که ایکی مفهوم هر وقت وحالده بربرندن آیرمازلر ایسه یکدیگره مساوی اولور

طلوع شمس ایله وجود نهار کبی که هر نه وقت کونش طوغارسه کوندوز اولور وهر نه وقت کوندوز اولورسه کونش طوغمش بولنور . واکر ایکی مفهوم هیچ بروقت وحانده برابر بولنمازلر ایسه یکدیگره مبین اولورلر

طلوع شمس ایله وجود لیل کبی که هر نه وقت کونش طوغارسه کیجه بولنه ماز وهر نه وقت کیجه اولورسه میه انده کونش بولنماز واکر ایکی مفهوم مدن یالکیز بری هر وقت وحانده دیکرندن آیلمیوب اما او بری اندن بعض اوقات واحوالده آیریلور ایسه بینلرنده عموم وخصوص مطلق بولنور

خانه نك آیدنلغی ایله طلوع شمس کبی که کونش طوغدقده خانه دخی آیدنلق اولور اما هر نه وقت خانه آیدنلق اولسه کونش طوغمش اولمق لازم کلز زیرا کیجه قنديل ایله دخی خانه ده آیدنلق اوله بیلور واکر ایکی مفهوم مدن هر قنغیسی بولندیغی حانده دیکری بعضاً بولنور وبعضاً بولنماز اولور ایسه بینلرنده عموم وخصوص من وجه بولنور .

کونستک طوغمش ایله روزکارک اسمسی کبی که بعضاً کونش طوغارکن روزکار دخی اسر وبعضاً کونش طوغار ایکن روزکار اسمز وبعضاً کیجه لین روزکار اسر .

مفهوم کلی افراد ذهنیه سنه نسبتله ماهیت تسمیه اولنور وافراد خارجیه سنک ضمننده بولندیغی جهتله حقیقت تسمیه قلنور و ماهیت هر مفهومه شامل اولور کرک خارجده افرادی بولنسون وکرک بولنسون اما حقیقت انجق خارجده افرادی بولنن مفهوملمره منحصر اولور و حقیقت انسان دیندیگی کبی ماهیت انسان دخی دینلور اما ماهیت عنقا دیندیگی کبی حقیقت عنقا دینلر

ناء علی ذلک ماهیت ایله حقیقت بیننده عموم وخصوص مطلق بولنور .

بالاده مبسوط اولان مقدماتدن اكلاشلدى كه هر حقيقت كندى
افراد خارجيه سى ضمننده بولنوب هر برينه محمول اولور
مثلا حقيقت انسان خارجه موجود اولان افراد انسانيه ضمننده
بولنوب بولنرك هر برى انساندر انجق تشخيصه يعنى اوزونلق
قيصه لوق بياضلق قاره لوق اسمرك كى عوارض مشخصه ايله يكدى كردن
مخيز اولور لر

ايشته بوكا يعنى مع الشخص حقيقتنه هويت ديلور
ابحاث سابقه مفردلره دائر اولوب شمدي مركبلك احوال مخصوصه -
صه سنه كلم

مركب بعضاً نسبت ناقصه افاده ايدر شويلاه كه انك اوزرينه
متكلمك سكوتى صحيح اوليوب مخاطب بشقه سوزه
منتظر اولور

نته كيم مهارتلى كاتب و كاتبك مهارتى ديلد كده سوز تمام
اوليوب مخاطب الت طرفنده نه ديتله جك ديومنتظر اولور .
وبعضاً نسبت تامه افاده ايدر ك بر كلام اولوب متكلمك
سكوتى صحيح اولور انجق بودخى ايكي قسمدر

قسم اول كلام انشائيدر كه نفس الامر تطبيق ايله
طوغريدر يا خود يلاندر ديمكه محل اولماز

فلان ايشى بويلاه ياپ ديو بر كسنه يه امر يا خود فلان
شى بويلاه ميدر ديو استفسار و يا خود كاشكى بويلاه اوليدى
ديو تمنى ايلك كى

قسم ثانی کلام اخباری در که نسبت تامه خبریه بی مفید
اولان کلام در نه کیم فلان شی بویه در یا خود بویه دکادر
دینلدیکی کبی

مفردك معناسنی بیلک تصور دن عبارت اولدیغی کبی
نسبت ناقصدی ونسبت تامه انشائییه بی بیلک دخی تصور
قبیلندندر اما نسبت تامه خبریه بی علی وجه الازعان
بیلک مثلا عالم حادثر وعالم قدیم دکادر دیو حکم ایتک
تصدیقدر

الحاصل علم یا تصور ویا خود تصدیقدر وهر بری یابدیهی ویا خود
نظریدر . بدیهی نظری یعنی فکر ایله اکتسابه موقوف اولیان علمدر
صیغاتیغی وصوغوقلغی تصور وکون ایله کیجه برلشمن دیو تصدیق
کبی . نظری نظر وفکر ایله اکتسابه موقوف اولان علمدر .

روح وملک وجنی تصور وعالم حادثر دیو تصدیق کبی
فکر مجهوله توصل ایچون امور معلومه بی ترتیب ایلمکدر
فکر ایله انسان معلومات تصویریه دن مجهولات تصویریه بی ومعلومات
تصدیقیه دن مجهولات تصدیقییه بی کسب ایدر فقط بو خصوصده
بعضاً خطا ایلر

ایشته ذهنی بویه افکارده خطادن حفظ ایدن علم منطقدر که معلو-
مات تصویریه وتصدیقیه دن بحث ایدر .

هر علم برچوق مسائلی مشتملدر وبویه برچوق مسائلک سائر علوم
وفنوندن آریلوبده بر علم مستقل انخاز اولنسی جهت وحدتلی
اعتباریله در

جهت وحدت ايكيدر برى جهت وحدت ذاتيه وديكرى جهت
وحدت عرضيه در

جهت وحدت ذاتيه علمك موضوعى و جهت وحدت عرضيه علمك
غاييدر

بر علمك موضوعى اول علمده احوال ذاتيه سندن بحث اولنان شيدر
وغايتى فائده مترتبه سيدر

مثلا علم حسابك موضوعى عدددر و غايتى معلومات مخصوصه دن
مجهولات عدديه بي استخراج ايتكدر

و علم منطقك موضوعى معلوماتدر غايتى دخى فكرك صحيح و فاسدينى
تمييز ايتكدر

هر علم ايكى وجهله يعنى يا موضوعى و يا خود غايتى اعتباريله تعريف اولنور
علم منطقى دخى موضوعى اعتباريله تعريف ايده جك اولديغمزده
معلوماتدن مجهولاته موصل اولديغى جهتله بحث ايدر بر علمدر ديزر
وغايتى اعتباريله تعريف ايده جك اولديغمزده بر علمدر كه آنكله فكرك
صحيح و فاسدى بيلنور ديزر

علم منطقك موضوعى معلومات تصويريه و معلومات تصديقيه به منقسم
اولديغندن علم منطق دخى ايكى قسمه تقسيم اولنور قسم اول تصورات
و قسم ثانى تصديقاتدر

بناء على ذلك بز دخى بورساليه بي ايكى مقاله اوزرينه ترتيب ايلدك
مقاله اولى تصورات حقنده و مقاله ثانیه تصديقات حقنده در

مَقَالَةُ اُولَى

(تصورات بیاننده اولوب ایکی بابی مشتملدر)

باب اول

ایساغوجی یعنی تصوراتک مبادیسی اولان کلیات
جنس مباحثی اولوب اوج فصلی حاویدر

فصل اول

کاینک تقسیمی واقسامنک تعریفی حقننده در
کلی بشدرکه نوع جنس فصل خاصه عرض عام در
زیرا ماهیتلر ایکیشر جزدن ترکیب ایدر وبر ماهیتک ایکی
جزئندن بری اول ماهیتدن اعم یعنی آنکله دیگر ماهیتلر
بیننده مشترک اولور و دیگری اول ماهیته مساوی اوله رق
آنی سائرلرندن تمیز ایلر یعنی آنی سائر ماهیتلر دن آیروب
بر مستقل ماهیت قیلار .
ایشته اول ماهیته نوع و جزء اعننه جنس و جزء
مساویسنه فصل دینلور و فصل جنسی مقسم و نوعی مقوم
اولور .

مثلاً انسان ماهیتی حیوان ایله ناطقدن مرکبدر و حیوان جزء اعم اولوب انسانلره و سائر حیوانلره شامل اولور ناطق ایسه انسانه مساوی اولوب آنی سائر حیوانلردن تمیز و حیوانی تقسیم ایله وانگله انسان ماهیتی مقوم اولور یعنی آت و قوش کبی سائر حیوان ماهیتلرینه مابین و مستقل بر ماهیت اولور شو حاله کوره انسان بر نوع اولوب حیوان دخی آنک جنسی و ناطق فصلیدر .

کذلك مثلث قائم الزاویه ماهیتی مثلث بر نوعی اعتبار اولمغله مثلث آنک جنسی و قائم الزاویه فصلی اولور .

الحاصل جنس و فصلک بر شمسایله بر ماهیت تحصیل ایدر که نوعدر ایشته اکا بر طاقم صفتلر عارض اولور و بو صفتلر اکر بر نوعه مخصوص اولورسه خاصه دنیلور و اکر بر نوعه مخصوص اولیوبده دیگر نوعلرده دخی بولنورسه عرض عام دنیلور .

نته کیم ضاحک انسانک خاصه سی و متنفس عرض عامیدر زیرا ضاحک نوع انسانه مخصوصدر سائر انواع حیوانانده ضحک طبیعی بولنماز متنفس ایسه انسانه مخصوص اولیوب حیوانتک دیگر نوعلرینه دخی عام و شمل اولور .

کذلك زاویه قائمه یی موتر اولان ضلعک مربعی اول زاویه یی محیط

اولان ایکی ضلعک مربعلری مجموعنه مساوی اولمق کیفیتنی شکل مثلثدن قائم الزاویه نوعنک خاصه سیدر زیرا مثلثک دیکر نوعلرنده بولنماز اما مثلثک اوچ زاویه سی ابکی قائمه یه مساوی اولمق کیفیتنی مثلث قائم - الزاویه نوعنه کوره عرض عامدر زیرا بو کیفیت قائم الزاویه یه مخصوص اولمیوب مثلثک دیکر نوعلرنده دخی بولنور

ایشه علم منطقده مذکور و مشهور اولان کلیات جنس بولنر اولوب اوچ اولکیسی یعنی نوع و جنس و فصل کلی ذاتی و خاصه ایله عرض عام کلی عرضیدر

زیرا کلی اول امرده ایکی قسمه تقسیم اولنور شویله که برکلی دیکر برشی اوزرینه محمول اولدقده اول شی کرک جزئی اولسون و کرک کلی اولسون محمول اولان کلی اکر اول شیئک ذاتندن و حقیقتندن خارج دکل ایسه ذاتی و خارج ایسه عرضی دینلور و ذاتی یا اول شیئک حقیقتنک عینی یا خود جزء اعمی و یا خود جز مساویسی اولور

عرضی دخی یا بر حقیقته مخصوص و یا خود حقایق مختلفه یه عام و شامل اولور

مثلا زید نام شخص انساندر دیدیکمزده انسان اول شخصک ذاتندن خارج اولمیوب بلکه حقیقتنک عینیدر زیرا هر شخصک حقیقتنی نوعنک عینی اولوب یکدیکنندن انجق عوارض مشخصه ایله متمیز اولور لر بناء علی ذلک انسان ماصدق علیهی اولان فردلرینک ذاتیسیدر نته کیم انسان حیوان ناطقدر دیدیکمزده حیوان ناطق مفهومی انسانک حقیقتندن خارج اولمیوب بلکه آنک عینی اولمغله اودخی کلی ذاتیسیدر

کذلک انسان حیوان ناطقدر دیدیکمزده حیوان و ناطق انسانک

حقیقتندن خارج اولمیوب بلکه حیوان آنک جزء اعمی وناطق جزء مساویسی اولغله ایکسی دخی ذاتیدر

اماضاحک انسانه مخصوص و متنفس اندن اعم اولهرق انسانک حقیقتندن خارج اولملریله ایکسی دخی عرضیدر لر

و کذلک بر مثلث قائم الزاویه نك حقیقتی قائم الزاویه نوعنک عینیدر و جنسی اولان مثلث آنک جزء اعمی و فصلی اولان قائم الزاویه جزء مساویسیدر. بناء علی ذلك اوچی دخی اول حقیقتندن خارج اولمدقلمری جهته ذاتیدر لر

اما وتر قائمه نك مربعی دیگر ایکی ضلعک مربعلمری مجموعنه مساوی اولق کیفیتی که خاصه در واوچ زاویه سنک مجموعی ایکی قائمه یه مساوی اولق کیفیتی که عرض عامدر مثلث قائم الزاویه نك حقیقتندن خارج اولملریله ایکسیده عرضیدر لر

شمدی تحقیقات سابقه یه کوره کلیات نجسی بشقه بشقه تعریف و تحدید ایده لم

نوع	بر حقیقتک عینی اولان کلی ذاتیدر
جنس	حقایق مختلفه نك ذاتیسی اولان کلیدر
فصل	یا لکز بر حقیقتک ذاتیسی اولان کلیدر
خاصه	بر حقیقته مخصوص اولان عرضیدر
عرض عام	حقایق مختلفه یه شامل اولان عرضیدر

ایشته شو تفصیلاتدن کاینغی اکلاشلدی که نوع و جنس و فصل ذاتی و خاصه ایله عرض عام عرضیدر و نوعلمر جنسک جزئیاتی اولوب نوعک جزئیاتی ایسه حقیقتلمری بر و انجق عوارض مشخصه ایله متغیر اولان شخصلردر و خاصه بر حقیقته مخصوصدر عرض عام ایسه بر حقیقته مخصوص اولمیوب حقایق مختلفه یه شامل اولور.

بناء على ذلك نوع هم بحسب الشكره وهمده بحسب الخوصيه ندر ديو واقع اولان سؤاله جواب اولور
 مثلا عمر عثمان على نام كيسه لدر ندر ديو سؤال اولندقدده انساندر
 ديو جواب ويرلديكي كبي يالكرز برندن سؤال اولنوب مثلا عمر نام
 كيسه ندر ديلسه كذلك انساندر ديو جواب ويريلور زيرا بالاده
 بيان اولنديغى اوزره هپسنك تمام حقيقتى انساندر
 جنس ايسه انجق بحسب الشكره ندر ديو اولنان سؤاله جواب اولور
 مثلا انسان آت وقوش ندر ديو سؤال اولندقدده حيواندر ديو
 جواب ويريلور اما انسان ندر ديو سؤال اولنسه حيواندر ديو
 جواب ويريله مز زيرا سائلك مرادى انسانك تمام حقيقتى اولوب
 حيوان ايسه انك بر جزئيدر.

اما بر حقيقتدن ياخود بر هوبتنن ذاتنده قنغى شيدر ديو سؤال
 اولندقدده ذاتيسى حسييله قنغى شيدر يعنى جنسك قنغى قسم
 ذاتيسيدر. ديمك. اولسيلاه سائلك مطلوبى ميمر ذاتى اولديغندن بو
 سؤاله جوابا اول حقيقتك فصلى سويلنور.
 مثلا انسان ياخود بكر نام شخص ذاتنده قنغى شيدر دينللكده ناطقدر
 ديو جواب ويريلور

واكر بحسب العرض قنغى شيدر دينلورسه مطلوب انجق ميمر عرضى
 اولديغندن اكا جواب اوله رق خاصه سويلنور.
 مثلا انسان بحسب العرض قنغى شيدر دينللكده صاحكدر ديو جواب ويريلور
 اما عرض عام ذاتى اولديغى جهته ندر سؤالنه جواب اوله مديغى كبي
 بر حقيقتى ديكر حقيقتلردن تميمر ايلديكي جهته قنغى شيدر
 سؤالنه دخى جواب اولماز .

شمى شو ايضاحاته كوره دخى كليات نجسى تعريف ايله بر مرتبه ده
 ايضاح ايدهلم

نوع بر کلیدر که حقیقتلری بر وانجی عوارض مشخصه
ایله متغیر اولان جزئیات کثیره دن یاخود بو جزئیاتک
یا لکز برندن انلر ندر یاخود او ندر دیو سؤال اولندقده
سویلنور .

جنس بر کلیدر که حقیقتلری مختلف اولان جزئیلردن
انلر ندر دیو سؤال اولندقده سویلنور اما بو جزئیلرک
یا لکز برندن او ندر دیو سؤال اولندقده جواب اوله رق
سویلنمز .

فصل بر کلیدر که بر شیدن ذاتنده قنغی شیدر دیو سؤال
اولندقده سویلنور .

خاصه بر کلیدر که بر شیدن بحسب العرض قنغی شیدر دیو
سؤال اولندقده سویلنور .

عرض عام بر کلیدر که حقایق مختلفه نك ماصدق علیه
اولان افرادینه وصف عرضی اوله رق صادق وشامل
اولور .

ایشته بو وجهله کلیات جنس کما ینبغی معلوم و بر برندن تمیز
اولور فقط بعضا اعتبارات مختلفه ایله برشیده متصادق اولورلر
مثلا ماشی یعنی یورویجی مفهومنده خاصه ایله عرض عام متصادق
اولور زیرا ماشی حیوانه نسبتله خاصه وانسانه نسبتله عرض عامدر
وبر شی هم نوع وهم جنس وهم فصل وهم خاصه وهم عرض
عام اوله یلور .

نته کیم ملون سنی رنکلی مکیفک نوعی ویشیک جنسی وکثیفک
فصلی و جسمک خاصه سی و حیوانک عرض عامیدر

زیرا مکیف بر کیفیت ایله متصف دیمک اوله رق رنکلی و آجی
وطاتلی کبی نیجه مفهوملره شامل اولدیغندن ملون انک بر نوعیدر
ویشیل وقاره وقیرمزی کبی رنکلی شیلره هپ ملون دینلدیکندن
ملون بونلرک جنسیدر وکثیف مفهومی جسم ملون دیو تعریف
اولنوب جسم لطیفدن انجق رنک ایله تمیز اولدیغنه مبنی اکا
نسبتله فصلدر و جسم اولیان شیلرده رنک اوله مدیغنه نظرا جسمه
نسبتله دخی ملون خاصه اولور

ورنک کرک ذی روح اولان و کرک ذی روح اولیان جسملرده
بولندیغندن حیوانه نسبتله دخی ملون مفهومی عرض عام اولور
والحاصل کلی بر جنس اولوب نوع و جنس و فصل و خاصه و عرض
عام انک انواعیدر.

فقط بونلر ماهیات اعتباریه اولوب معتبرک اعتباریه یكدبکردن
تمیز اولورلر و بوجه بالا اعتبارات مختلفه ایله بر ماده ده مجتمع اوله
یلورلر بوراسنی بر مرتبه ده ایشاح ایچون ماهیت حقیقیه ایله
ماهیت اعتباریه بی بوجهاتی بیان ایدلم

ماهیت حقیقیه انسان و آت کبی خارجه موجود اولان ماهیتدر که
بزم اعتباریمزک مدخل اولقسزین نفس الامرده کندوسندن خارج
اولیان شی انک ذاتیسی و خارج اولان عرضیسی در

ماهیت حقیقیه نك ذاتیات و عرضیاتی تمیز و تعیین ایسه اشیانک کنه
و حقیقتنه و آتف اولغه موقوفدر بناء علی ذلك ماهیات حقیقیه نك
ذاتیات و عرضیاتی تمیز ایملک بعض حکما عندنده متعسر و بعضیلری
عندنده متعذردر

اما ماهیات اعتباریه بزم اعتبارمزاه ذهنده موجود و متمیز
اولدیغندن ذاتیسی عرضیسندن تمیز ایملک امرسهلدر

مثلا علم صرف و نحو ده بر شخصه يا خود ديكر بر شيئه دلالت ايدن
كلمه اسم دينلهرك اسم بر نوع اعتبار اولمش اولسيه كلمه انك
جنسي و اول وجهه دلالتى انك فصلى ديمك اولديغندن اخري ساكن
يا متحرك اولمق و ديكر كلمه يه مضاف اولوب اولماق كيفيتلى اسمك
عرضياتندن اولور

كذلك علم هندسه ده اوج ضاع ايله محاط اولان شكله مثلث دينلهرك
مثلث بر ماهيت اعتباريه اولوب شكل انك جنسي و اوج ضاع ايله
محاط اولمق فصلى اعتبار اولمش اولسيه بونلرك خارجنده اوله رق
مثلته عارض اولان حاله هب عرضى اولور

ايسته كليات نجس دخى اولوجهله برر ماهيت اعتباريه اولوب
ذاتيات و عرضياتى اهل منطقك اعتبارينه كوره بالسهيوله تمير اولنور
مثلا جنس بروجيه بالا حقايق مختلفه نك ذاتيسى اولان كليدن عبارت
اولسيه كلمى انك جنسى و حقايق مختلفه انك ذاتيسى اولمق فصلى
اعتبار اولمش اولديغنه مبنى حقايق مختلفه دن ندر ديو اولنان
سؤاله جواب اولمق كيفيتى انك خاصه سى و على الاطلاق سؤاله
جواب اولمق انك عرض عامى اولور

تكملة

سؤال

يوقاروده ناطق انسانه مسـ اويدر ديلدى حالبوكه طوطى دينلان
قوش دخى نطق ايدر بناء عليه ناطق انساندن اعم اولمق لازمكلور

جواب

نطقك ايكي معناسى وارددر برى سويلمك و ديكرى كلياتى ادراك ايلمكدن
واولكيسى نطق ظاهرى و ايكنجيسى نطق باطنيدر و نطق ظاهرى

اگرچه طوطی‌ده دخی بولنور ایسه‌ده انک نطق طبیعی اولیوب. انجق تعلیم ایله‌در انسان ایسه‌ه بالطبع ناطق‌در اما نطق باطنی انسانه مخصوص بر کیفیت‌در ریرا انسان کبی سائر حیوانلر دخی جزئیاتی مدرک ایسه‌لرده کلیاتی انجق انسان ادراک ایدر وبالطبع ناطق اولسنک منشائی دخی بودر

شویله‌که انسان علم صرف ونحو‌ده بیان اولنان قواعد کلیه اوزرینه بر طاقم موادی تصریف وکله‌لری یکدیگر یله ترکیب ایدرک مافی‌الضمیرینی افاده ایده‌جک عباره‌لر ترتیب ایله طوطی ایسه کندوسنه نه درلو سوزلر تعلیم اولنور ایسه انجق انلری سوبلر وکلیاتی مدرک اولدیغندن اول سوزلره قیاساً بشقه عباره‌لر ترتیب ایده‌مز. بناء علی‌ذلک ناطق اگر ایکنجی معنایه جل اولنور ایسه سؤال وارد اولماز واکر اولکی معنایه جل اولنور ایسه مرادمز نطق طبیعی‌در دیو جواب ویریز

سؤال

کرک نطق ظاهری وکرک نطق باطنی ضحک کبی انسانه انجق وجودندن صکره لاحق اولان وصفلر در بناء علی‌ذلک ناطق ایله ضاحک انسانه نسبتی بر در شو حانه کوره ناطق فصل وضاحکی خاصه عد اینلک ترجیح بلامرجه‌در

جواب

ناطق و متعجب وضاحک هب انسانه مساوی وصفلر در فقط ضحک منشائی تعجب اولوب تعجب دخی امور غریبه‌بی ادراک دیمک اولدیغندن کلیاتی ادراک معناسنه اولان نطق باطنی ایلردن اقدم اولور بو بایده قاعده ایسه بر نوعه مخصوص اولان اوصاف مرتبه‌نک اقدمی ذاتی و دیگرلری عرضی عد اولنمقدر